

ŞƏRƏFLİ ALİM ÖMRÜ

... Alim dedikdə, öncə gözlərimiz önündə təbiəti, kainatı və burada baş verən hər cür prosesləri sistemativ şəkildə, elmi metodlardan yararlanaraq öyrənməyə çalışan insan canlanır. Alim elmlə məşğul olan yaradıcı təbəqənin nümayəndəsidir. Alimlərin cəmiyyətdəki rolu çox əhəmiyyətli və əvəzedilməzdir. Onlar digər insanlardan öz bacarıqları, savad və düşüncələri ilə fərqlənirlər. Alimlər bir tədqiqat sahəsi ilə sistemativ məşğul olaraq yeni biliklərin əldə olunmasına çalışırlar və onların məqsədi mövcud iş şəraitində birbaşa və ya dolaylı yolla insanların həyat tərzinin yaxşılaşdırılmasından ibarətdir. Ona görə də tarix boyu alimlərin işləri söz sahibi olan şəxslər və dövlət qurumları tərəfindən dəstəklənmişdir. Biz də öz növbəmizdə, "Peşə təhsili və insan kapitalı" jurnalı olaraq belə tədqiqatçı, tanınan alimlərimizdən biri, jurnalımızın redaksiya heyətinin fəal üzvü, neçə illərdə redaksiya ilə sıx əməkdaşlıq edən professor Rasim Əlizadənin həyat yoluna qısaca da olsa nəzər salmağı özümüzə borc bildik.

Professor Rasim Əlizadə öz elmi ixtiraları və kəşfləri ilə ölkəmizi dünyada tanıdan alimlərimizdənədir. Sual oluna bilər ki, niyə məhz Rasim Əlizadə?... Elə isə professorun həyat yoluna nəzər salaıq. Rasim Əlizadə Azərbaycanda (ilk dəfə və ən çox yazan) və dünyada aktual olan **robot texnikasını tədqiq edən, elmi ixtiraları və kəşfləri ilə** sənayemizin inkişafına fayda verən alimlərdəndir. Onun bu sahədə yazdığı elmi məqalələri oxucular tərəfindən sevilə-sevilə oxunur. Rasim Əlizadə jurnalımızın redaksiya heyətinin ən fəal üzvlərindəndir. Biz onunla daima əlaqəli çalışır və məsləhətlər alırıq. O da öz növbəsində, jurnalımızda çapı nəzərdə tutulan məqalələr haqqında fikir bildirir, rəy verir.

Rasim Əlizadə 1941-ci ildə Gəncə şəhərində anadan olmuşdur. 1965-ci ildə Nəqliyyat Mühəndisləri Xarkov İnstitutunun mexanika fakültəsini, 1966-1968-ci illərdə SSRİ Elmlər Akademiyasının Moskva Dövlət Maşınşünaslıq İnstitutunda avtomatik xətlərin mexanizmləri, ma-

şınları və nəzəriyyəsi ixtisası üzrə aspiranturanı bitirmiş, 1968-ci ildə Moskvada dissertasiya işini müdafiə edərək texnika elmləri namizədi alimlik dərəcəsi almışdır. 1973-cü ildə o, dosent vəzifəsinə təsdiq edilmiş və 1991-ci ildə ona professor elmi adı verilmişdir. 1992-ci ildə "Modul metodu ilə fəza lingli mexanizmlərin kinematik analizi və sintezi" mövzusunda doktorluq dissertasiya işini uğurla müdafiə etmişdir. 1968-ci ilin sentyabr ayından Azərbaycan Texniki Universitetində elmi-pedaqoji fəaliyyətə başlamışdır: 1968-1969-cu illərdə assistent, sonra Maşın hissələri, maşın və mexanizmlər nəzəriyyəsi kafedrasının baş müəllimi, 1970-1978-ci illərdə Tekstil və qida maşınları kafedrasının müdiri, 1979-1987-ci illərdə mexanika, 1987-1990-cı illərdə robototexnika fakültəsinin dekanı, 1991-1992-ci illərdə Azərbaycan Texniki Universitetinin prorektoru, 2015-ci ildən isə Azərbaycan Texniki Universitetinin Maşın və mexanizmlər nəzəriyyəsi kafedrasının müdiri vəzifəsində çalışır. Maşın və Mexanizmlər Nəzəriyyəsi Beynəlxalq Elmin İnkişafı üzrə Azərbaycan Komitəsinin sədridir (Azərbaycan Texniki Universitetinin nəzdində AzCIFTtoMM 1995-ci ildə yaradılan IFTtoMM Assambleyası tərəfindən təsdiq edilmişdir). Hazırda Mexatronika və maşın dizaynı kafedrasının məsləhətçi professorudur.

Professor Rasim Əlizadə 1973-1974-cü illərdə Kolumbiya Universitetində, 1981-ci ildə ABŞ-ın Florida Ştatı Universitetində, 1989-1990-cı illərdə Pekin Aeronavtika və Astro-

navtika Universitetində elmi fəaliyyətini davam etdirib. 1983-1988-ci illərdə elmi tədqiqatlarının nəticələri Moskvada tətbiq edilmişdir. 2002-2013-cü illərdə robototexnika sahəsində elmi-pedaqoji fəaliyyətini İzmir Texnologiya İnstitutunun Maşınşünaslıq kafedrasında davam etdirmişdir. Onun elmi fəaliyyəti sayəsində Vintlər nəzəriyyəsi və approksimasiya kinematik həndəsəsinin tətbiqi ilə ötürücü və istiqamətləndirici fəza mexanizmlərinin kinematik sintezinin problemləri həll edilmiş, robototexniki sistemlərin qapalı konturlarının hərəkətliliyinin dəyişən dəyərləri ilə paralel strukturun manipulyatorları yaradılmışdır. Sonrakı elmi tədqiqatlar P.Çəbişevin istiqamətverici mexanizmlərindən istifadə etməklə, marsaxodların yeni modellərinin işlənilməsi problemlərində, həmçinin kosmik aqreqlərin birləşməsinin paralel strukturunun altı pilləli Evklid manipulyatorlarının struktur sintezində öz əksini tapmışdır. Hazırda onun rəhbərliyi ilə xalçacılıq (əl üsulu ilə) texnologiyası üzrə yeni robotlaşdırılmış dəzgahlar yaradılır.

Professor Rasim Əlizadənin elmi tədqiqatlarının nəticələri 8 müəlliflik şəhadətnaməsi və 120-dən artıq elmi məqalə ilə əhatə olunmuşdur. Elmi məqalələrin əksəriyyəti beynəlxalq impakt faktorlu jurnallarda (Tomson, Skopus), eyni zamanda Ümumdünya Konqreslərinin Maşın və mexanizmlər nəzəriyyəsi sahəsində (İFToMM) elmi əsərləri toplusunda, habelə professorun rəhbərliyi ilə keçirilmiş Beynəlxalq Simpozium-

larda (AzCİFToMM 2010, 2013, 2017-ci illər) elmi əsərlər məcmusunda nəşr olunmuşdur. Professor Rasim Əlizadə Maşın və mexanizmlər nəzəriyyəsi sahəsində robototexnikanın elmi istiqamətləri üzrə nəşrləri ilə tanınır. O, beynəlxalq jurnalların – “Mexanika problemləri” (IFToMM), “Maşınşünaslıq” və “Peşə təhsili və insan kapitalı” jurnallarının redaksiya heyətinin, Maşın və mexanizmlər nəzəriyyəsi elminin inkişafı üzrə Beynəlxalq Federasiyanın (TCIF-ToMM) Texniki Komitəsinin üzvüdür.

Rasim Əlizadə 2014-cü ildən bugünədək Milli Aviasiya Akademiyasında da elmi-pedaqoji fəaliyyətini davam etdirir, uçuş aparatları və aviasiya mühərrikləri kafedrasının professorudur. Onun rəhbərliyi ilə Azərbaycan və Türkiyənin 10 elmi işçisi dissertasiyasını Maşın və mexanizmlər nəzəriyyəsi ixtisası üzrə PhD müdafiə ediblər.

Belə uğurları ilə istər ölkəmizin, istərsə də dünya elmi ictimaiyyətinin hüsn-rəğbətini qazanmış professor Rasim Əlizadəyə **80** illik ömür yolunda nail olduqlarına bundan sonra da yeni-yeni elmi nailiyyətlərlə imza atmağı arzulayırıq.

“Peşə təhsili və insan kapitalı” elmi-praktiki, metodiki jurnalının yaradıcı kollektivi